

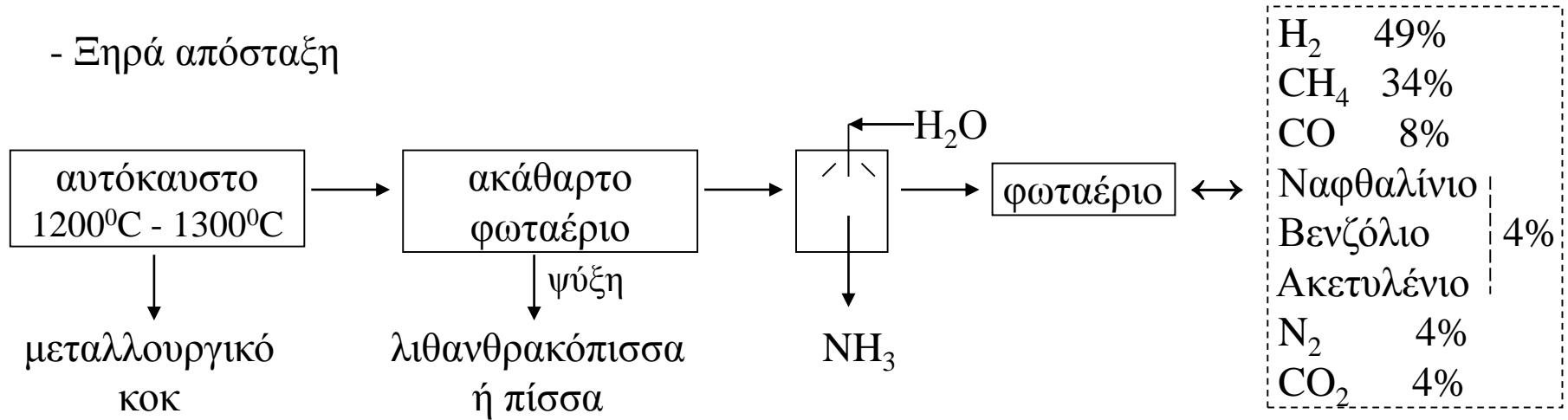
Αποδοχής Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας

«Το σύνολο του Περιεχομένου ενός Μαθήματος της πλατφόρμας **Microsoft Teams** ενός Διδάσκοντα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, των κειμένων, διαφανειών, γραφικών, φωτογραφιών, σχεδιαγραμμάτων, απεικονίσεων, βίντεο και γενικά κάθε είδους αρχείων **αποτελεί αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright) του Διδάσκοντα** και διέπεται από τις εθνικές και διεθνείς διατάξεις περί πνευματικής Ιδιοκτησίας, με εξαίρεση τα ρητώς αναγνωρισμένα και αναφερόμενα πνευματικά δικαιώματα τρίτων, συνεργατών και φορέων. Συνεπώς, **απαγορεύεται ρητά** η αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, πώληση, μετάδοση, έκδοση, εκτέλεση, αντιγραφή και εμφάνιση σε κοινωνικά δίκτυα, μέρους ή όλου του περιεχομένου ενός Μαθήματος της πλατφόρμας **Microsoft Teams** χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του Διδάσκοντα. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η παρακολούθηση και μόνο του περιεχομένου ενός Μαθήματος σε απλό προσωπικό υπολογιστή για αυστηρά προσωπική χρήση (ιδιωτική μελέτη ή έρευνα, εκπαιδευτικούς σκοπούς), η παρακολούθηση δε αυτή δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. **Η είσοδος ενός Φοιτητή σε ένα Μάθημα της πλατφόρμας Microsoft Teams συνιστά ανεπιφύλακτη αποδοχή όλων των παραπάνω»**

Χημικές Διεργασίες για την Παραγωγή Προϊόντων από Ορυκτό Άνθρακα

- Καύση

- Ξηρά απόσταξη

- Αεριοποίηση

- Υγροποίηση

φυσικοί άνθρακες

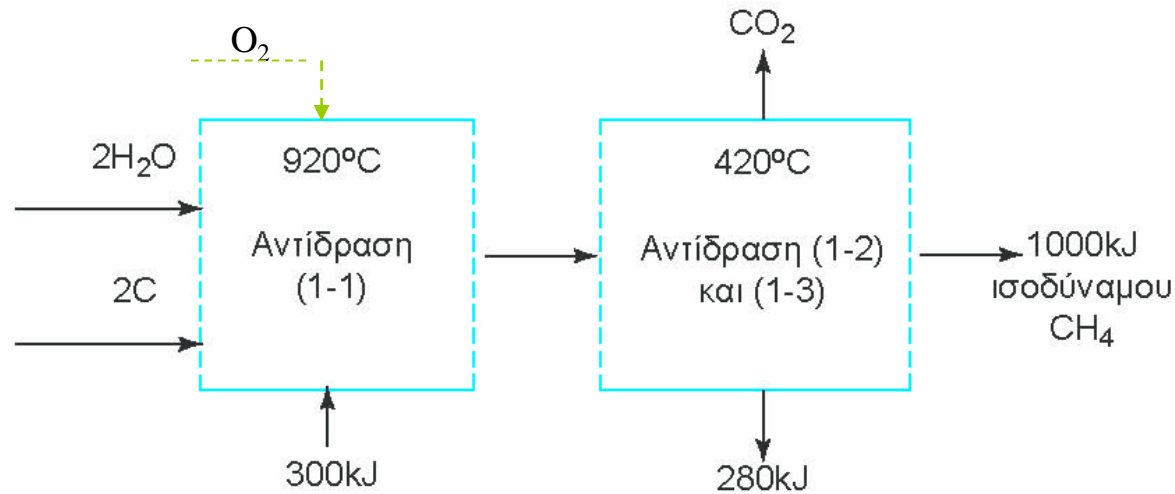
άμορφοι

- ανθρακίτης $C > 90\%$
- λιθάνθρακας $70\% < C < 90\%$
- λιγνίτης $50\% < C < 70\%$
- τύρφη $C < 50\%$

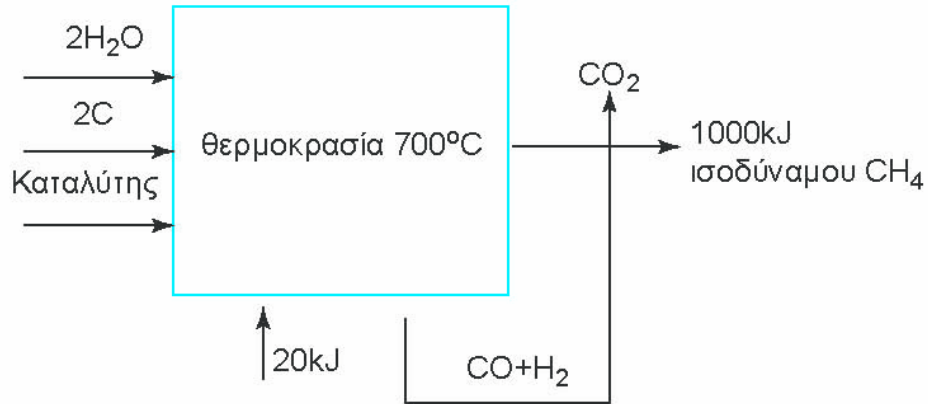
κρυσταλλικοί

- διαμάντι (κυβικό)
- γραφίτης (εξαγωνικό)

Αεριοποίηση του Άνθρακα

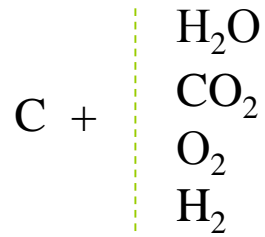
καταλυτικά

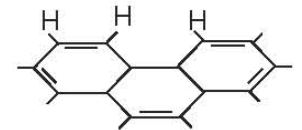
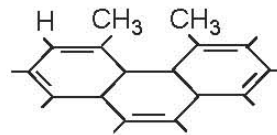
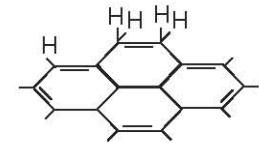
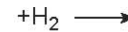
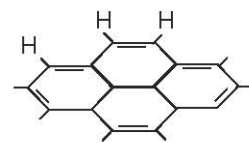
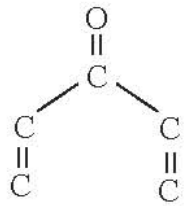
μέταλλα
Pt, Ru, Rh, Pd
Co, Fe, Ni

ανθρακικά άλατα
M₂CO₃
M = αλκάλια

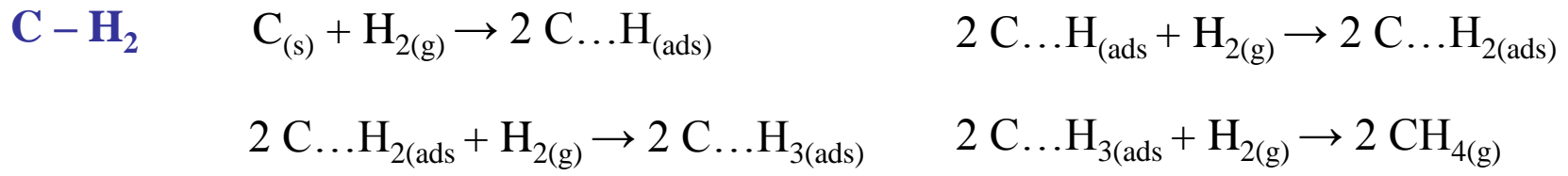
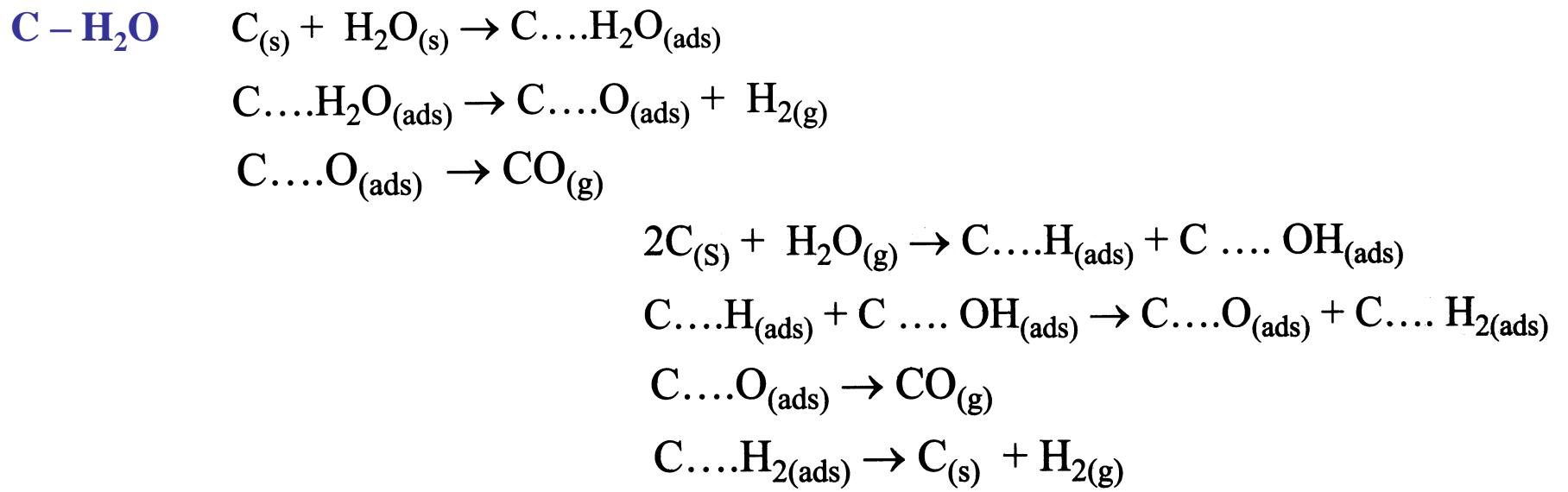
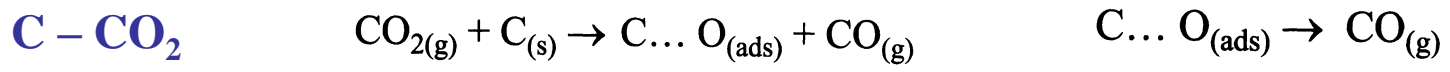
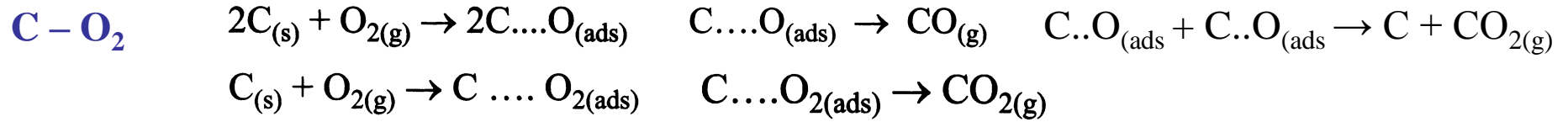
μηχανισμός

διάσπαση

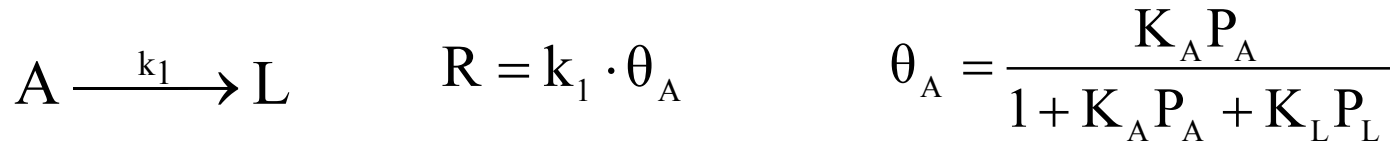
R.E μηχανισμός

n προσροφούμενα μόρια

$$\theta_i = \frac{K_i P_i}{1 + \sum_{i=1}^{i=n} K_i P_i}$$

μονομοριακές μη αντιστρεπτές αντιδράσεις

$$1 \gg K_A P_A + K_L P_L \quad R = k_{\text{app}} \cdot P_A \quad k_{\text{app}} = k_1 \cdot K_A$$

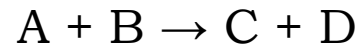
$$K_A P_A \gg 1, K_A P_A \gg K_L P_L \quad R = k_1 \quad k_{\text{app}} = k_1$$

$$K_L P_L \gg K_A P_A \quad R = \frac{k_1 K_A P_A}{1 + K_L P_L} \quad k_{\text{app}} = k_1 \cdot K_A$$

$$K_L P_L \gg 1, K_L P_L \gg K_A P_A \quad R = \frac{k_1 K_A P_A}{K_L P_L} \quad k_{\text{app}} = k_1 \frac{K_A}{K_L}$$

διμοριακές μη αντιστρεπτές αντιδράσεις

Langmuir-Hinshelwood (L-H)

$$\mathbf{R = k_2 \cdot \theta_A \cdot \theta_B}$$

Rideal-Eley (R-E)

$$\mathbf{R = k_2 \cdot \theta_A \cdot P_B}$$

$$\theta_A = \frac{K_A P_A}{1 + K_A P_A + K_B P_B + K_C P_C + K_D P_D}$$

$$\theta_B = \frac{K_B P_B}{1 + K_A P_A + K_B P_B + K_C P_C + K_D P_D}$$

αντίδραση	σχετική R	Ea (kJ/mol)
C – O ₂	10 ⁵	200 - 250
C – H ₂ O	10 ^{0.5}	250 - 300
C – CO ₂	10 ⁰	350 - 400
C – H ₂	10 ⁻³	50 - 200

κινητική
αντίστοιχα με ετερογενή
συστήματα L. H. ή R. E.

R. E.

$$C - O_2 \quad R = \frac{k_1 \cdot K_{O_2} \cdot P_{O_2}}{1 + K_{O_2} \cdot P_{O_2}}$$

$$C - CO_2 \quad R = \frac{k_2 \cdot K_{CO_2} \cdot P_{CO_2}}{1 + K_{CO} \cdot P_{CO} + K_{CO_2} \cdot P_{CO_2}}$$

$$C - H_2O \quad R = \frac{k_3 \cdot K_{H_2O} \cdot P_{H_2O}}{1 + K_{H_2} \cdot P_{H_2} + K_{H_2O} \cdot P_{H_2O}}$$

$$C - H_2 \quad R = \frac{k_4 \cdot K_{H_2} \cdot P_{H_2}}{1 + K_{H_2} \cdot P_{H_2} + K_{CH_4} \cdot P_{CH_4}} \cdot P_{H_2}$$

μεταλλικοί καταλύτες

μέταλλο	% κ. β.	ταχύτητα σχηματισμού CH ₄ cm ³ ·min ⁻¹ ·g ⁻¹ καταλύτη		
		496°C	552°C	607°C
–	–	0	0.07	5.8
Pt	5	2.7	33	57
Ru	5	73	10	7
Rh	5	62	68	9
Ni	5	0	0	0
Co	5	0	0	0
Fe	5	0	0	0

αεριοποίηση με H₂

- αδρανές υπόστρωμα
- E_a (H₂) ≈ 230 kJ/mol
- εξωτερική διάχυση

αεριοποίηση με ατμό

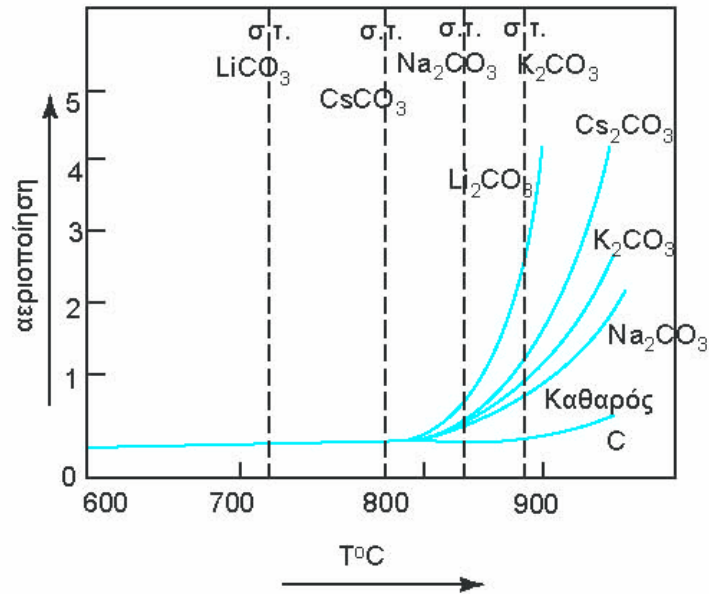
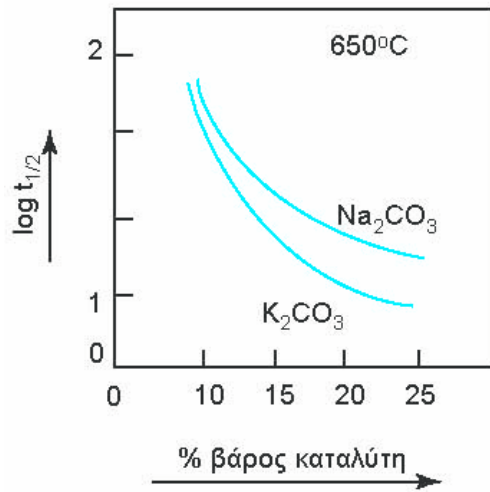
- E_a (Pt/H₂O) ≈ 450 kJ/mol
- θερμική συσσωμάτωση
- διασπορά
- διατήρηση αρχικής μορφής
(όχι οξείδωση)

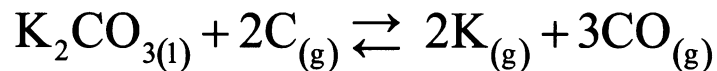
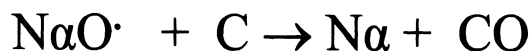
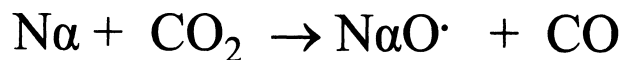
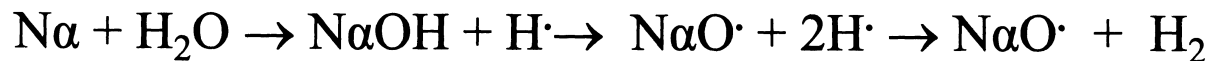
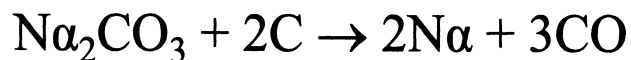
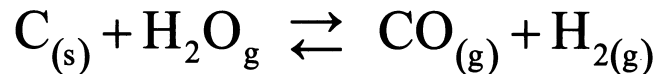
2.4% H₂O, P=1atm

μέταλλο	% κ. β.	ταχύτητα σχηματισμού (CO+H ₂) cm ³ ·min ⁻¹ ·g ⁻¹ καταλύτη				
		524°C	552°C	580°C	607°C	635°C
–	–	0	0.20	0.22	0.65	1.90
Pt	0.8	0.37	1.10	2.80	7.00	15
Ru	0.8	0.41	0.80	2.10	5.30	11
Ni	0.8	0.10	0.43	1.10	2.20	3.1
Co	0.8	–	–	0.22	0.97	1.6
Fe	0.8	–	–	–	0.09	0.26

αλκαλικές ενώσεις

Ατμός (lt/h)	% διάσπαση ατμού			
	κωκ	κωκ + CaO	κωκ + Fe ₂ O ₃	κωκ + Na ₂ CO ₃
5	68	84	94	99
10	61	82	91	99
15	56	81	90	98
20	51	78	87	98

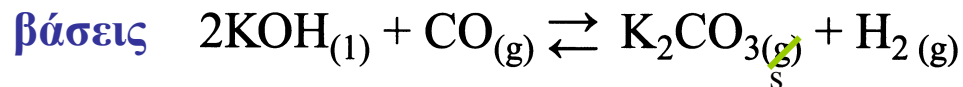
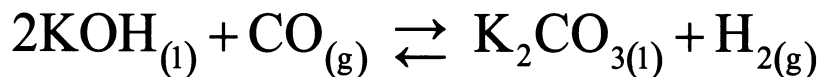
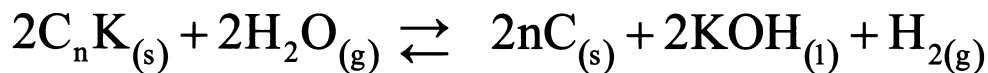

φυλλόμορφα C_nK

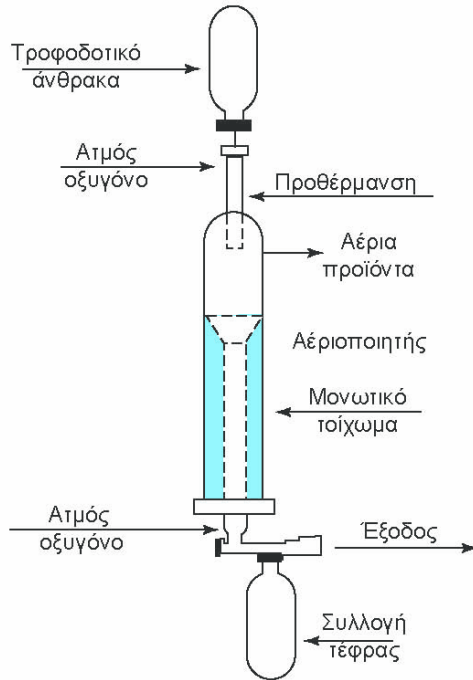

$n : 8, 24, 36, 48, 60$

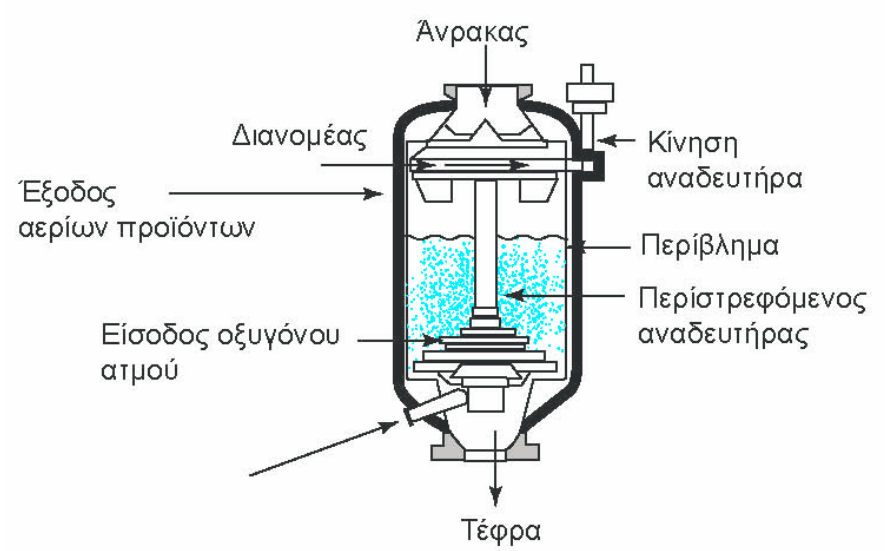

μονάδες

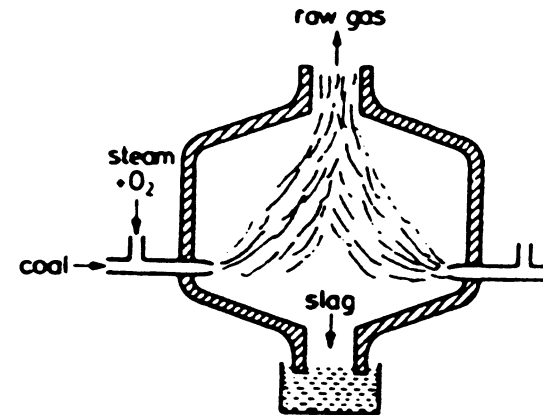
Lurgi κινούμενη κλίνη

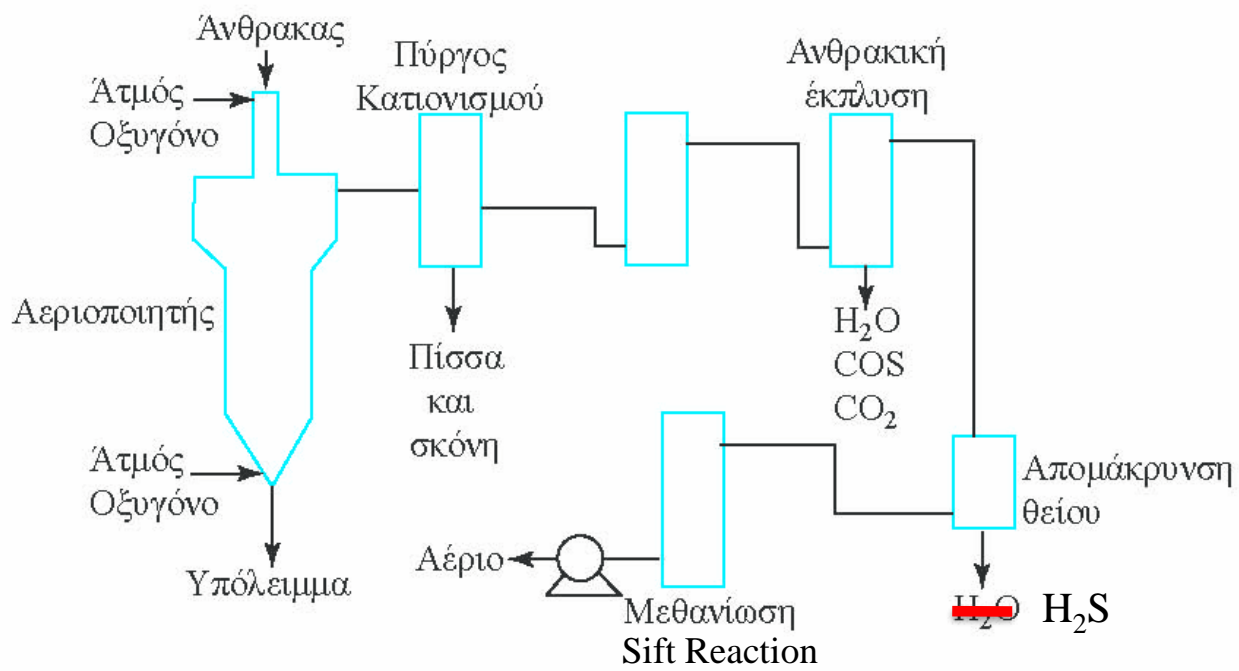
Winkler ρευστοποιημένη κλίνη

Koppers – Totzek διασκορπισμός

	Lurgi	Winkler	Koppers – Totzek
τύπος κλίνης	σταθερή	ρευστοποιημένη	σε αιώρηση
πίεση (atm)	20	1	1
τροφοδοσία αερίων	O ₂ + ατμός	O ₂ + ατμός	O ₂ + ατμός
απομάκρυνση τέφρας	ξηρή	ξηρή	ξηρή
μέγεθος άνθρακα	5 – 80 mm	<5mm	<1mm
σύσταση αερίων %			
CO ₂	30	16	13
CO	16	44	51
H ₂	43	36	34
CH ₄	9	1	–

Υγροποίηση του Άνθρακα

Bergius – 1911

1990 pilot plants 270.000 lt/ημέρα

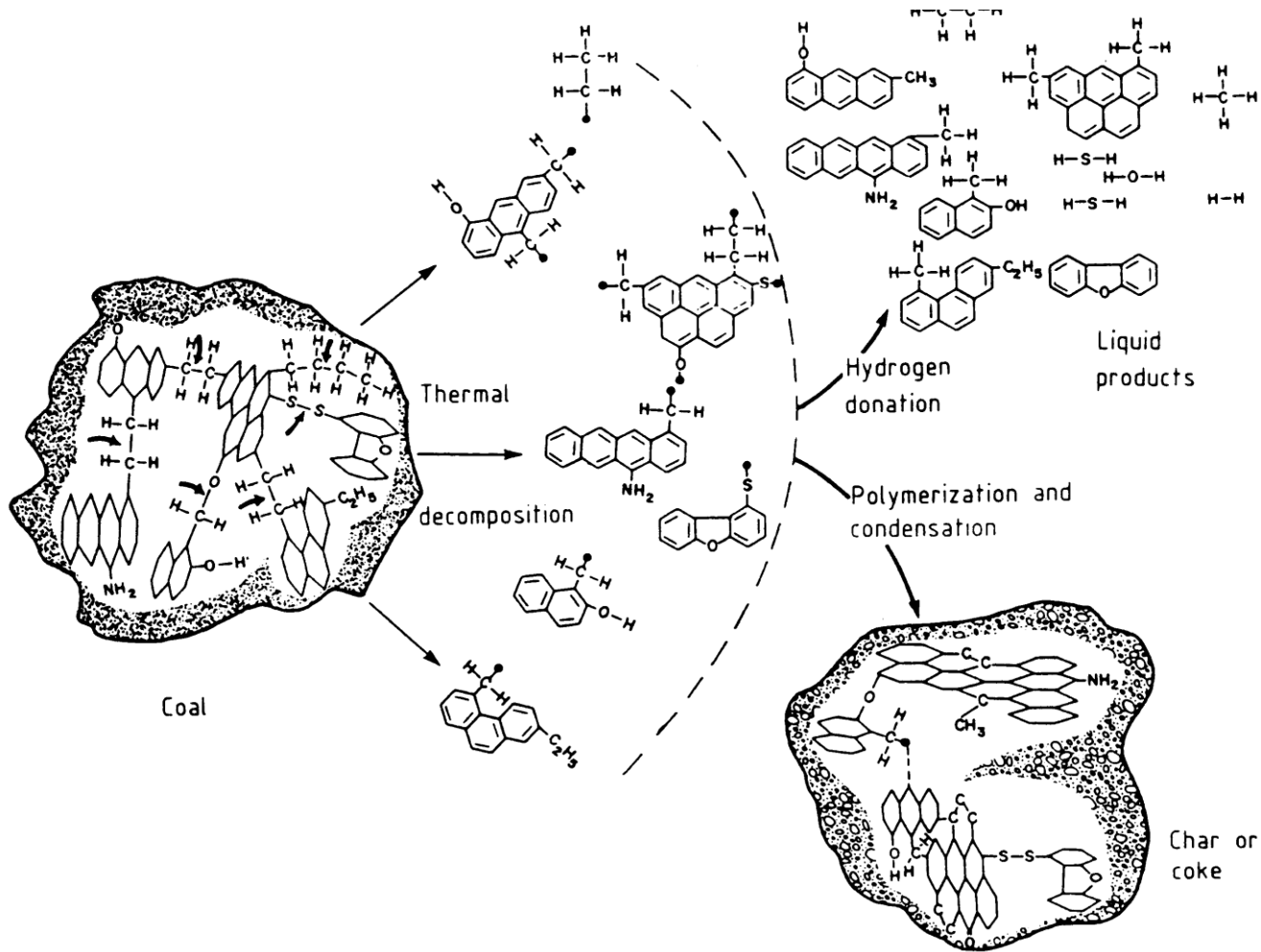
διαδικασίες :   – Bergius
                      – SRC (Solvent Refined Coal)
                      – H - Coal
                      – EDS (Exxon Donor Solvent)

- μεγάλες ποσότητες H_2
- πρώτο προϊόν μερικώς υδρογονωμένο

μεγάλο ποσοστό πολυπυρηνικών H/C - ανακύκληση

S N → αποθείωση, απαζότωση

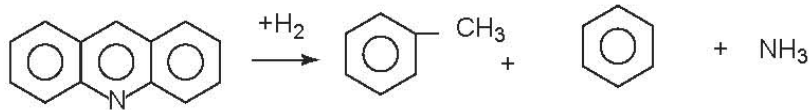
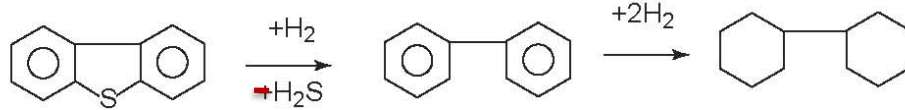
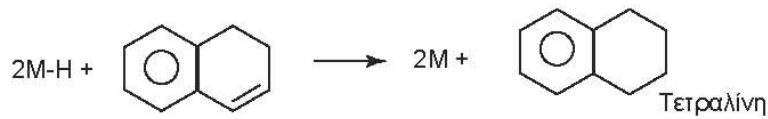
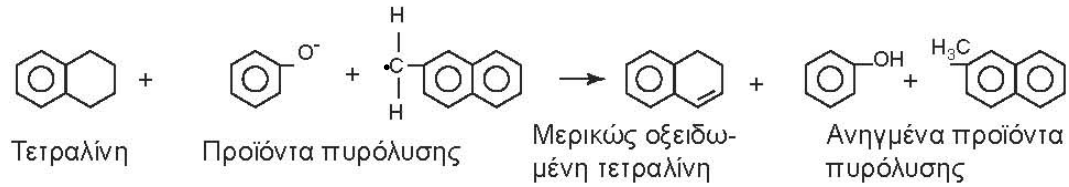
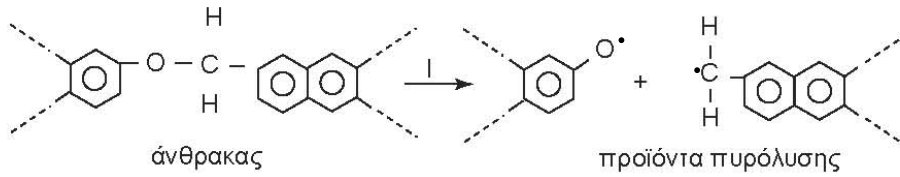
- κλάσματα :
- διαλυτό σε εξάνιο (πετρελαϊκοί υδρογονάνθρακες)
  - διαλυτό σε βενζόλιο (ασφαλτένια)
  - διαλυτό σε πυριδίνη (ασφαλτόλες)

στάδια :   – πυρόλυση (διάσπαση C–C, δημιουργία ελεύθερων μονάδων)
              – υδρογόνωση ελεύθερων μονάδων

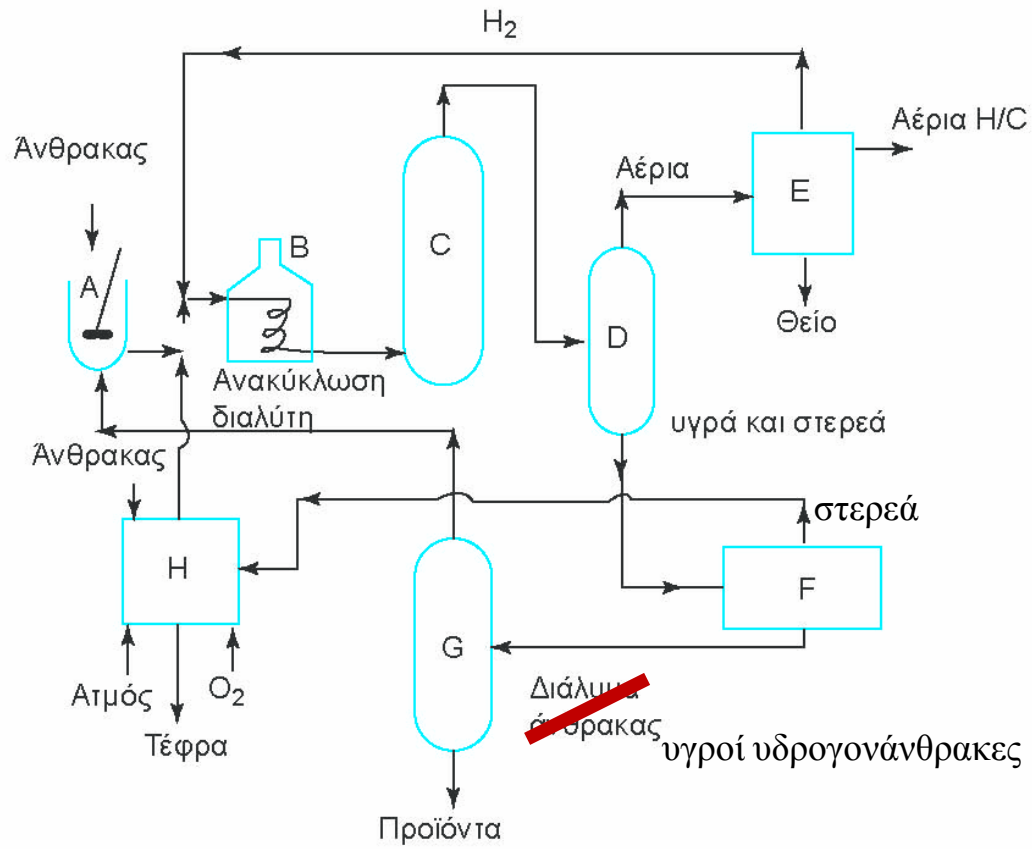
καταλύτες :   – αλκαλικά άλατα
              – CoO, MoO₃ υποστηριζόμενα σε Al₂O₃ (ή σουλφίδια)
                  (αποθείωση και απαζώτωση)

απόδοση ∝ ποιότητα ορυκτού άνθρακα (μικρότερη για λιγνίτες)

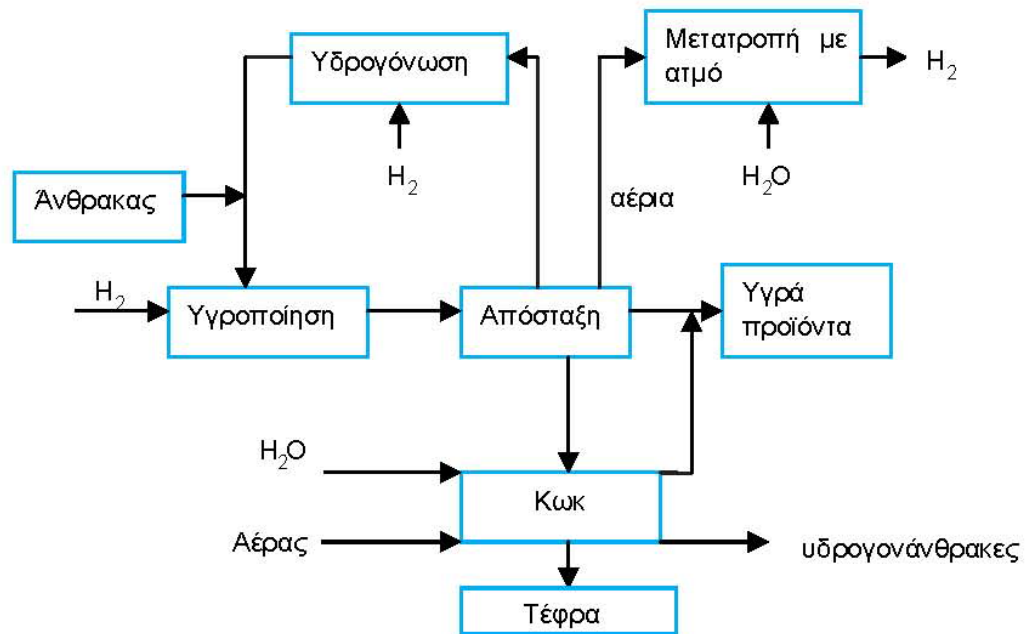

διεργασία	τύπος αντιδραστήρα	καταλύτης	θερμ.°C	P,atm	κύρια χαρακτηριστικά διεργασίας
Bergius : ένα στάδιο υγροποίηση και υδρογόνωση	αναδευόμενος συνεχούς λειτουργίας	οξείδια σιδήρου	465	200	απορρίπτεται ο καταλύτης
SRC : ένα στάδιο υγροποίηση και υδρογόνωση ανακίκλυση υγρού προϊόντος	αυλωτός αντιδραστήρας	ανόργανα άλατα του ορυκτού άνθρακα	450	140	δεν προστίθεται επιπλέον καταλύτης
H – Coal : ένα ή δύο στάδια υγροποίηση και υδρογόνωση υγρού προϊόντος στον ίδιο αντιδραστήρα	αντιδραστήρας ρευστοποιημένης κλίνης	CoO-MoO ₃ / Al ₂ O ₃	450	200	ένα στάδιο → ταχεία γήρανση του καταλύτη
EDS : πρώτο στάδιο η υγροποίηση με δότη H ₂ δεύτερο στάδιο υδρογόνωση υγρού προϊόντος	πρώτο στάδιο αυλωτός αντιδραστήρας δεύτερο στάδιο ρευστοποιημένης κλίνης	1° στάδιο ανόργανα άλατα 2° στάδιο CoO-MoO ₃ /Al ₂ O ₃	450	120	πλούσιος δότης H ₂ → υγρά προϊόντα. 2° στάδιο εκλεκτική υδρογόνωση και μεγάλη διάρκεια ζωής καταλύτη

SRC μέθοδος

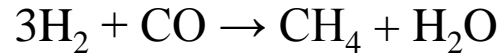

EDS μέθοδος

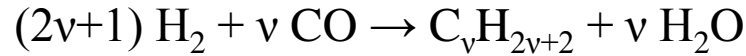

Fisher – Tropsch σύνθεση

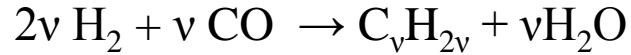
Μεθάνιο

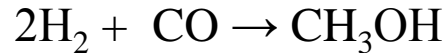
Παραφίνες

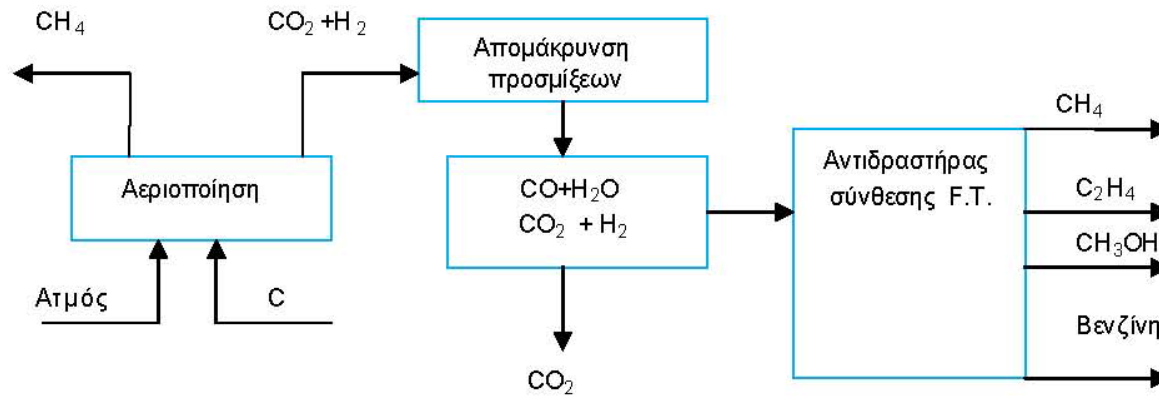
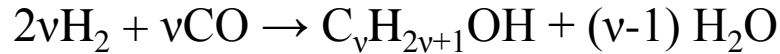
Ολεφίνες

Μεθανόλη

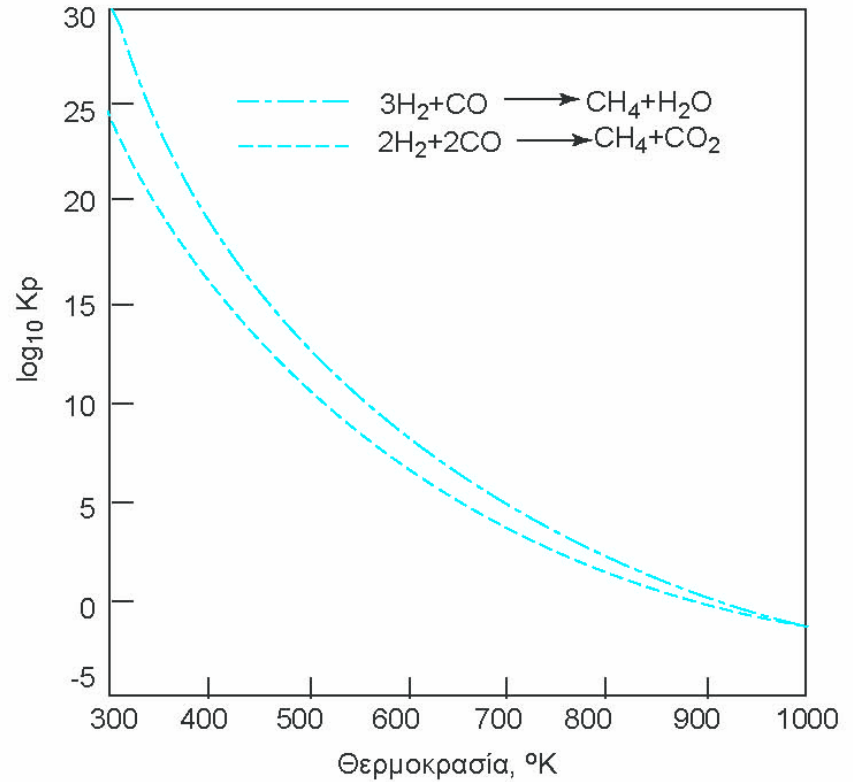
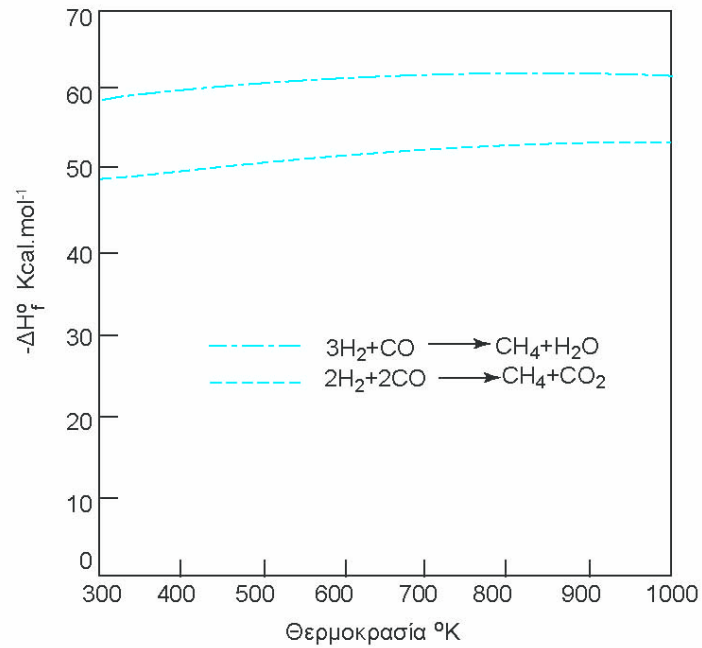
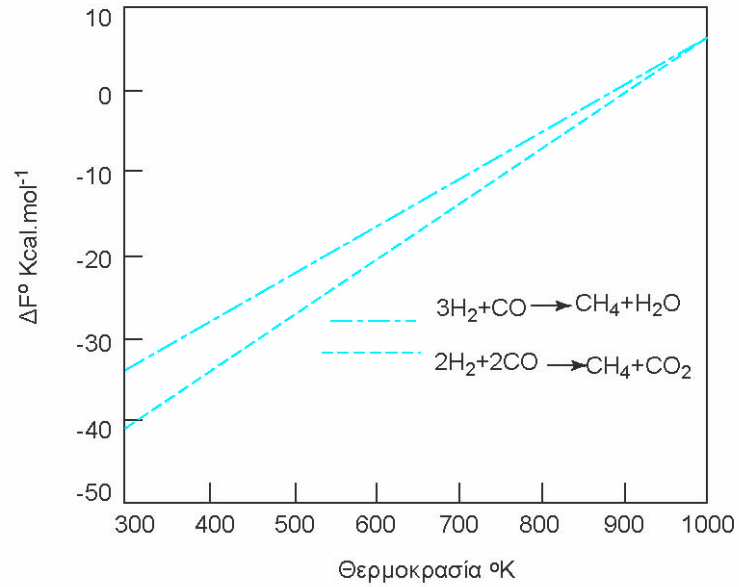

Ανώτερες αλκοόλες

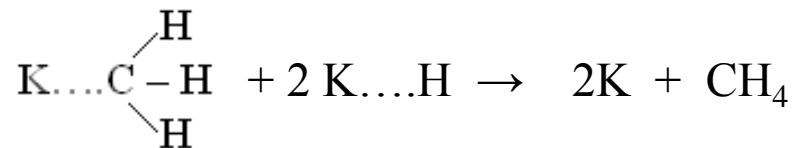
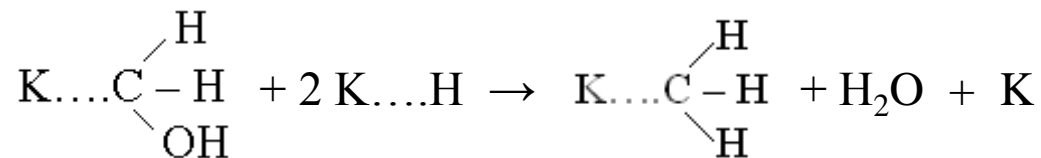
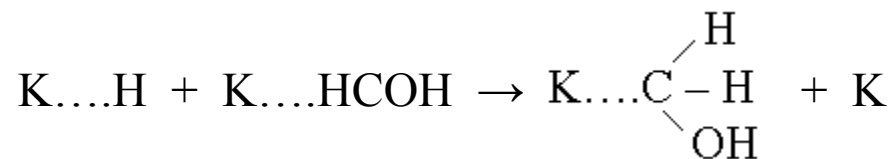
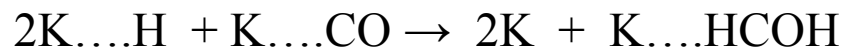
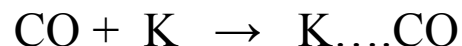
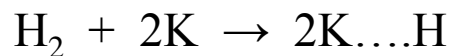

παραγωγή CH₄ – θερμοδυναμική ισορροπία

παραγωγή CH₄ – μηχανισμός

Fe, Co, Ni, Ru, Rh, Pd, Pt
προσρόφηση όχι καρβίδια

παραγωγή CH₄ – κινητική

L. H.

Ni / γη διατόμων

$$R_{\text{CH}_4} = \frac{k \cdot P_{\text{CO}} \cdot P_{\text{H}_2}^3}{(1 + K_{\text{CO}} \cdot P_{\text{CO}} + K_{\text{CO}_2} \cdot P_{\text{CO}_2} + K_{\text{CH}_4} \cdot P_{\text{CH}_4})^4}$$

$$\frac{P_{\text{H}_2}}{P_{\text{CO}}} = \frac{1.2}{4}$$

Ru

$$R_{\text{CH}_4} = \frac{k \cdot P_{\text{H}_2}}{P_{\text{CO}}^{0.13}}$$

συνήθως

$$R_{\text{CH}_4} = \frac{k \cdot P_{\text{CO}} \cdot P_{\text{H}_2}^{0.5}}{1 + K_{\text{H}_2} \cdot P_{\text{H}_2} + K_{\text{CH}_4} \cdot P_{\text{CH}_4}}$$

σε μικρές P_{H_2} και $P_{\text{CH}_4} \rightarrow R_{\text{CH}_4} = k \cdot P_{\text{CO}} \cdot P_{\text{H}_2}^{0.5}$

παραγωγή CH₄ – καταλύτες

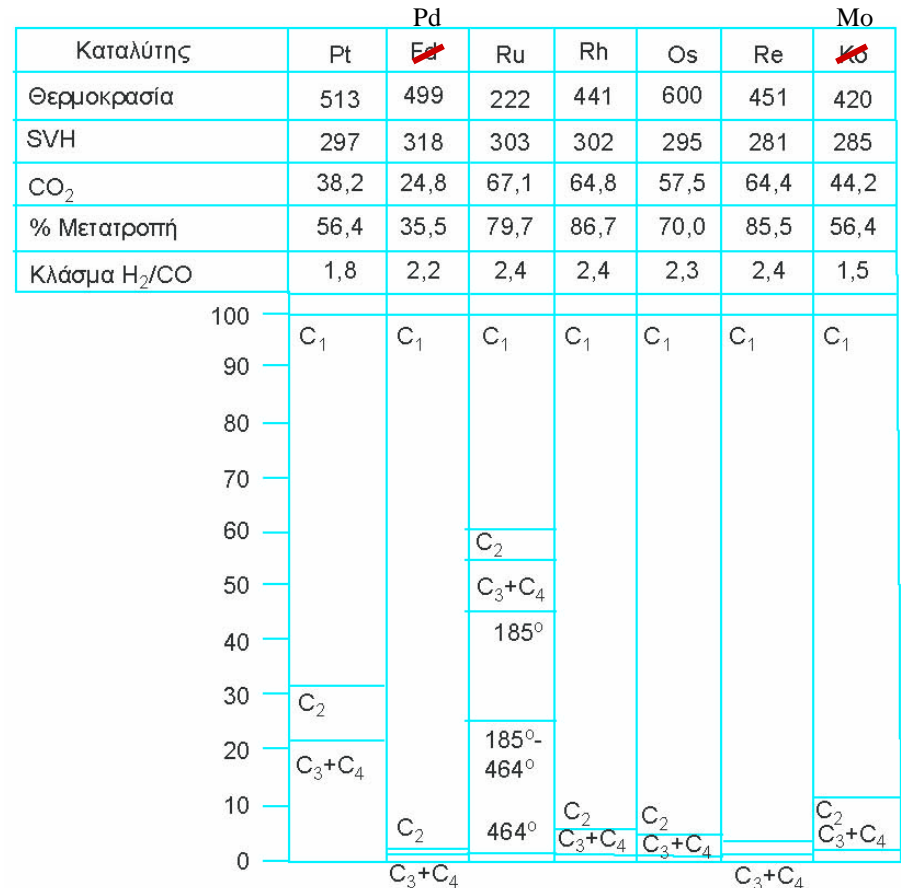
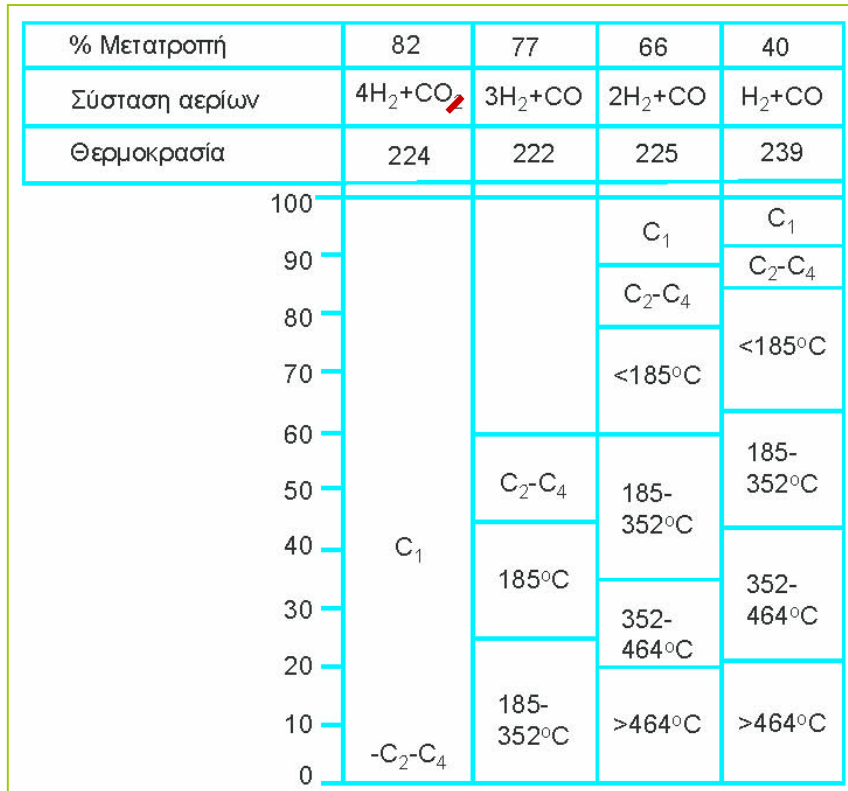
Ru > Ni > Co > Fe > Mo

0.5%Ru / Al₂O₃   35% Ni / Al₂O₃ – 55% Ni / Cr₂O₃   12%Mo / Al₂O₃

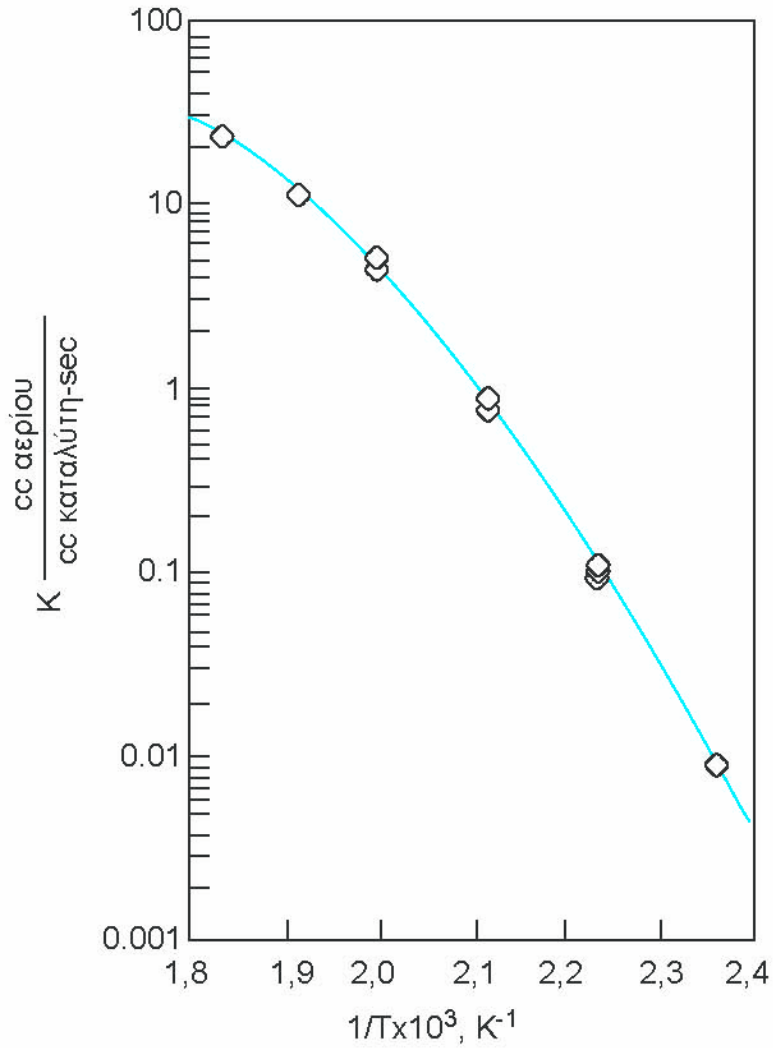
δηλητηρίαση με θειούχα

0.5%Ru/Al₂O₃ P=21.4atm LHSV(h⁻¹)=300

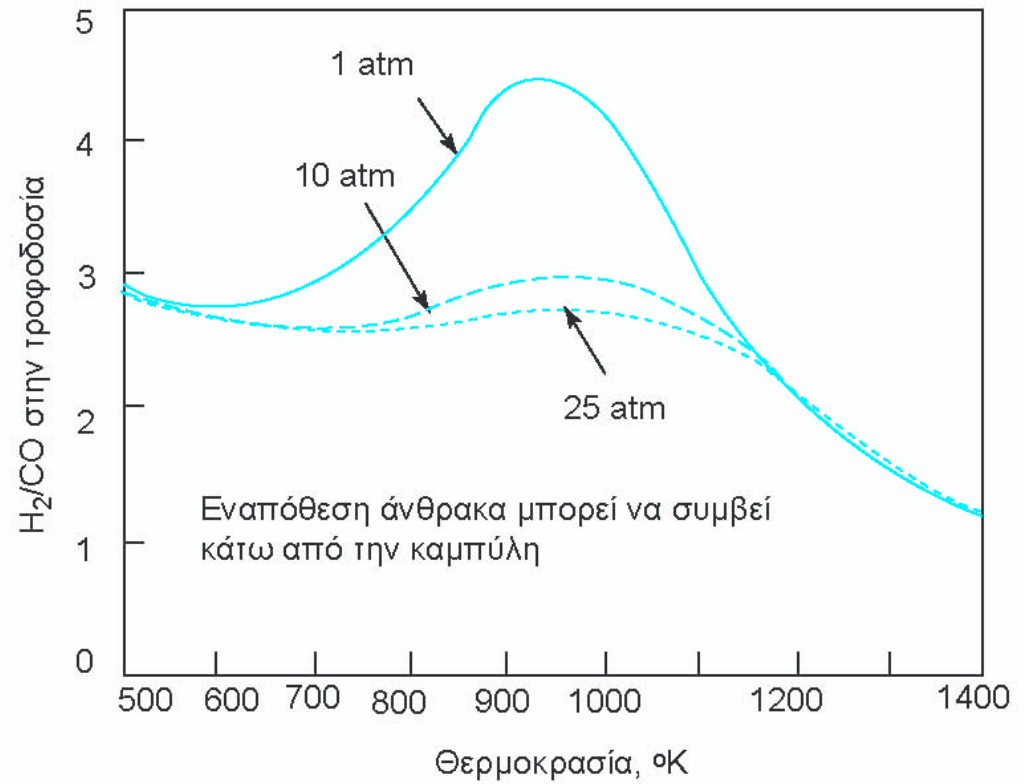
H₂/CO=3 P=21.4atm LHSV(h⁻¹)=300

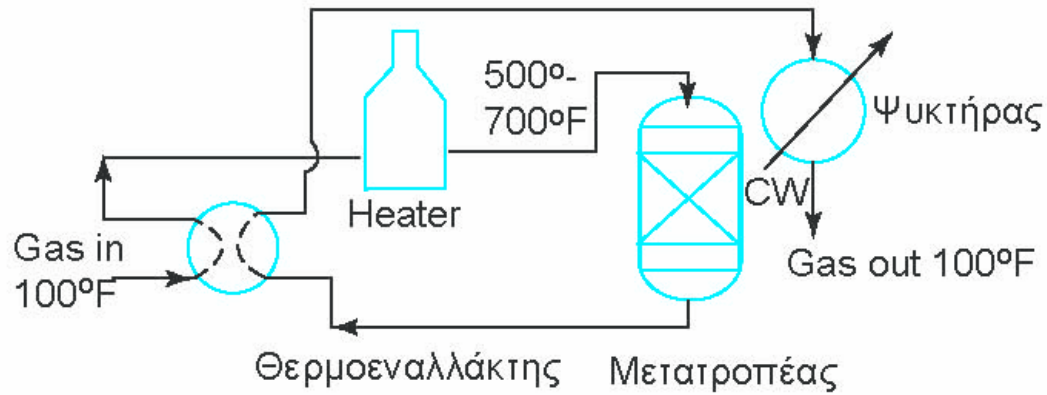
διάχυση

σχηματισμός κωκ

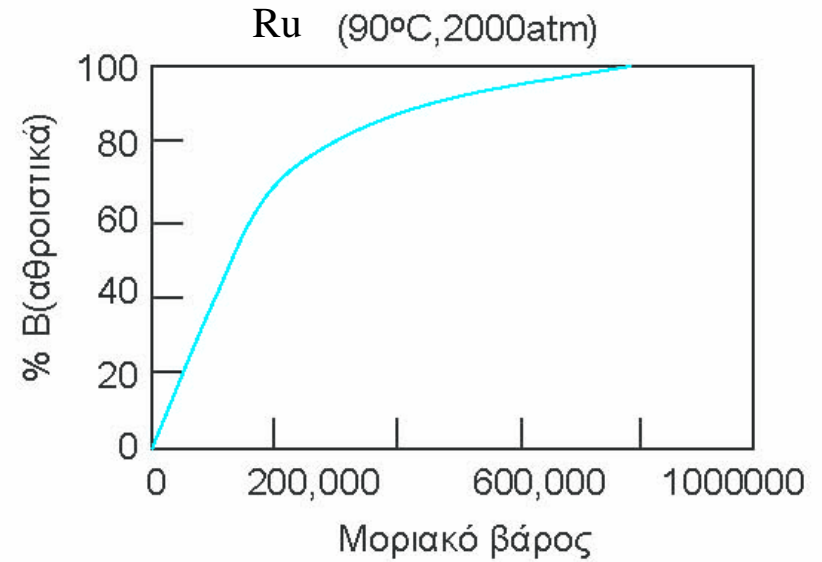
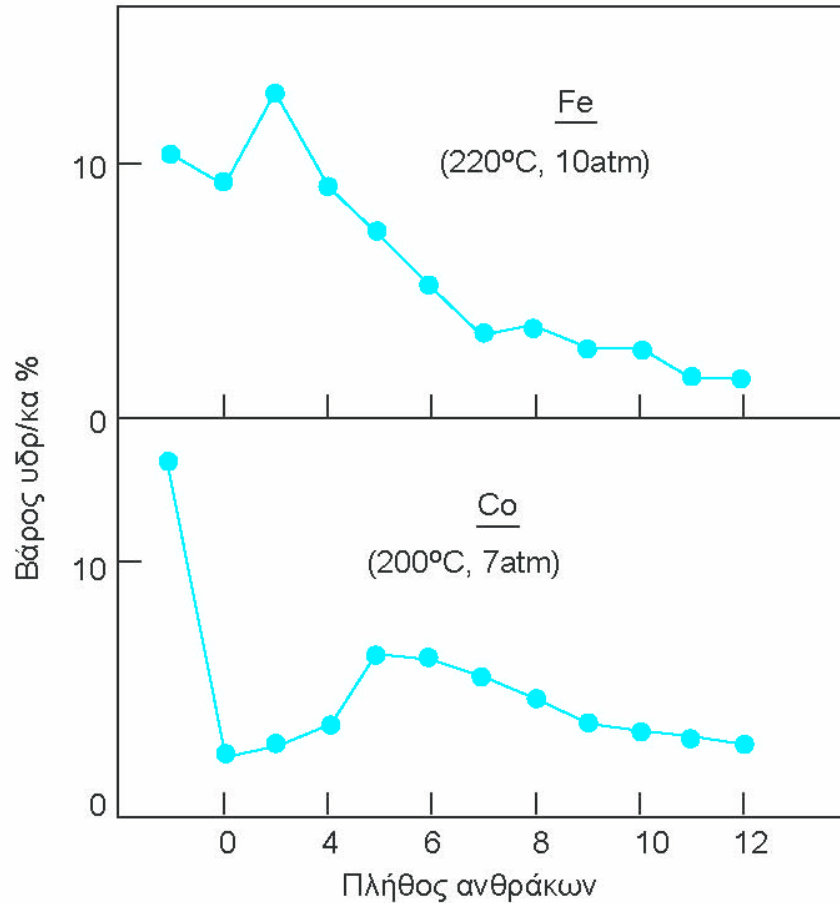

παραγωγή CH₄ – μονάδα

θερμοκρασία εισόδου °C	250 – 300
θερμοκρασία εξόδου °C	270 – 300
πίεση atm	1 – 250
LHSV (h ⁻¹)	1.000 – 10.000
Σύσταση εξόδου (%) H ₂	5 – 35
CO	1 – 10
CO ₂	1 – 20
CH ₄	70 – 80

παραγωγή ανώτερων υδρογονανθράκων

κατανομή προϊόντων (moles)

Fe : C_vH_{2v+2} =46.4%, C_vH_{2v} =33.1%, αλκοόλες=20.5%

Co : C_vH_{2v+2} =79%, C_vH_{2v} =20%, αλκοόλες=1%

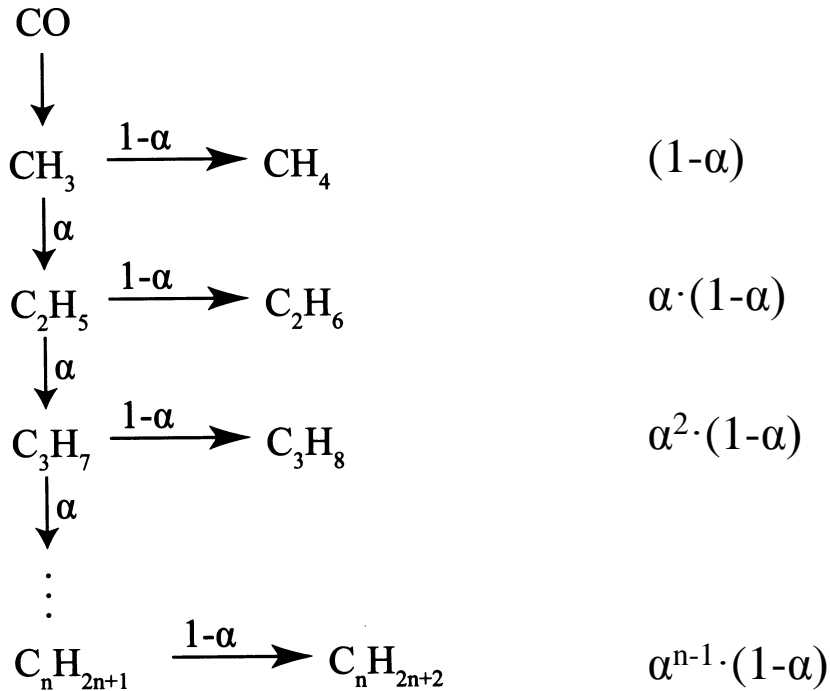
παραγωγή ανώτερων υδρογονανθράκων – κατανομή προϊόντων

έναρξη αλύσου – αύξηση αλύσου – τερματισμός αλύσου

σχηματισμός H/C

πιθανότητα σχηματισμού
H/C

σχέση
Schulz - Flory

$$(1-\alpha)$$

$$\alpha \cdot (1-\alpha)$$

$$\alpha^2 \cdot (1-\alpha)$$

$$\alpha^{n-1} \cdot (1-\alpha)$$

$$C_n = \text{μοριακό κλάσμα}$$

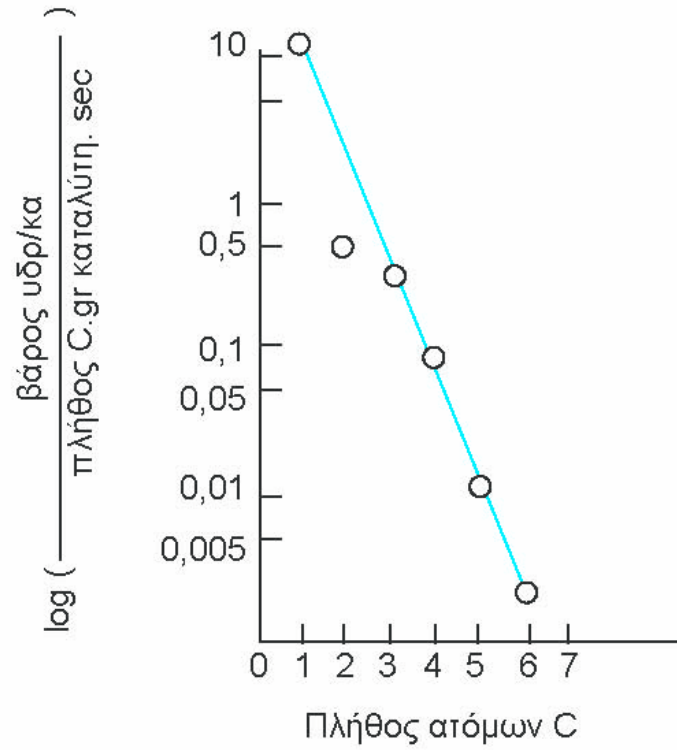
$$[C_n] = \alpha^{n-1} \cdot (1-\alpha) \rightarrow$$

$$[C_n] = ((1-\alpha)/\alpha) \cdot \alpha^n \rightarrow$$

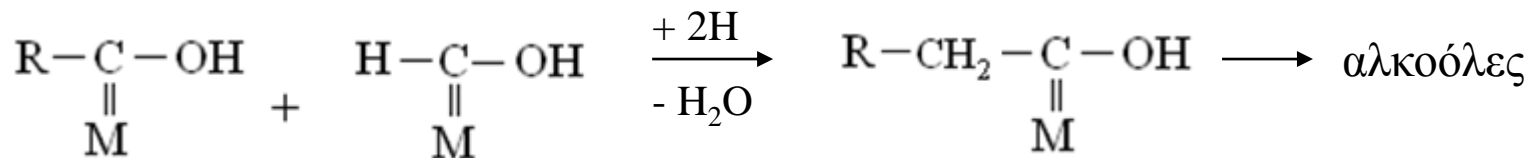
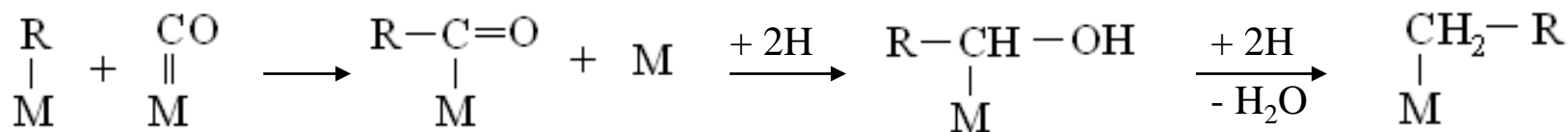
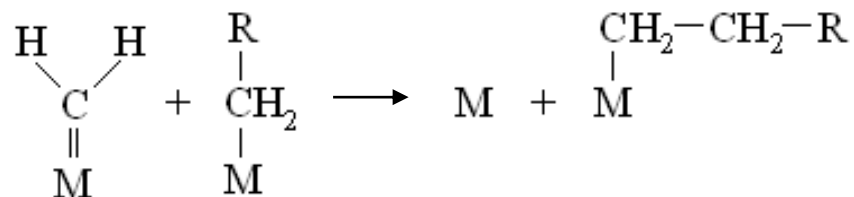
$$\log[C_n] = \log\left(\frac{1-\alpha}{\alpha}\right) + n \cdot \log(\alpha)$$

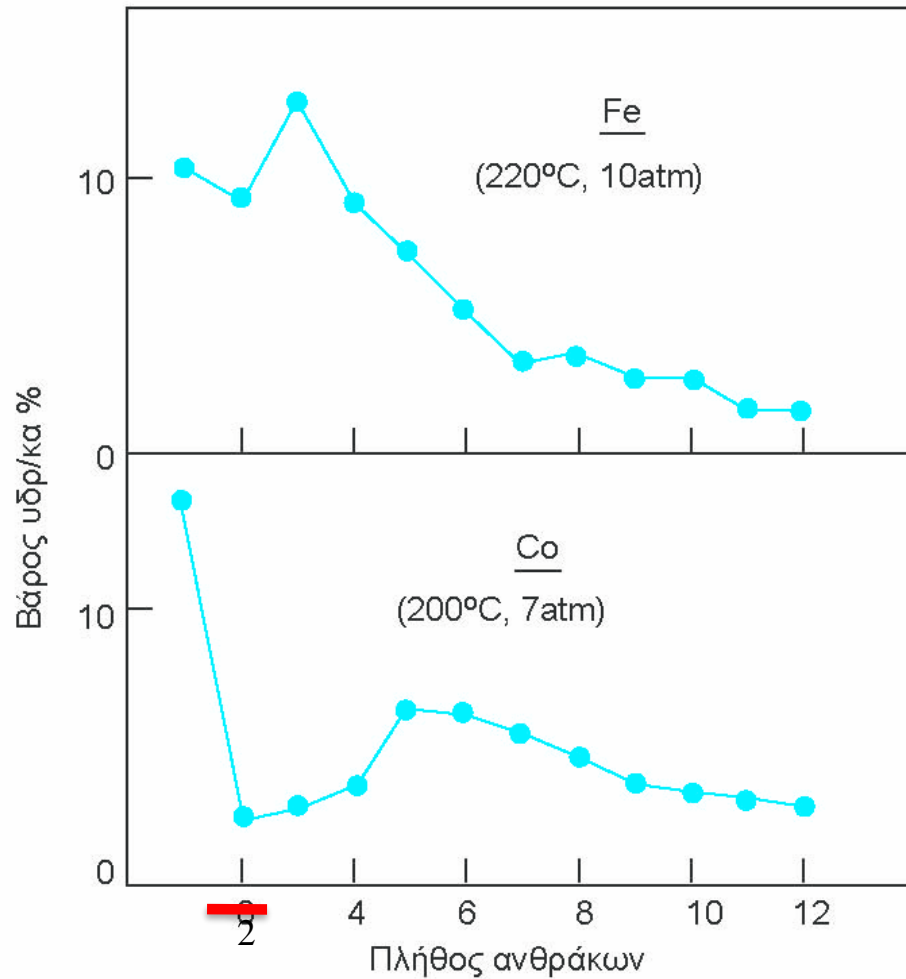
Co/Al₂O₃, T=523⁰K, τροφοδοσία 3.5cm³·s⁻¹·g⁻¹

παραγωγή ανώτερων υδρογονανθράκων – μηχανισμός

παραγωγή ανώτερων υδρογονανθράκων – καταλύτες

αναλογίες moles τροφοδοσίας

Fe : C_vH_{2v+2} =46.4%, C_vH_{2v} =33.1%, αλκοόλες=20.5%

Co : C_vH_{2v+2} =79%, C_vH_{2v} =20%, αλκοόλες=1%

